Μαυριτανία

Κείμενο-φωτό: ***ΙΩΑΝΝΗΣ ΞΗΡΟΣ***

Ένα πολύ ενδιαφέρον ταξίδι οργανώθηκε από γνωστό ταξιδιωτικό γραφείο στη Μαυριτανία στις 3-13 Δεκεμβρίου 2013 με συμμετοχή 8 ατόμων. Σ' αυτό συμμετείχε και ο γράφων, ταξιδευτής του κόσμου.

Η ομάδα αυτή ήταν η πρώτη ελληνική ομάδα που επισκέφθηκε οργανωμένα τη μακρινή αυτή χώρα, γι' αυτό και το ταξίδι αυτό έλαβε το χαρακτήρα κανονικής αποστολής με συγκέντρωση πληροφοριών και εμπειρίας για όσους Έλληνες θελήσουν να το επαναλάβουν.

Η Μαυριτανία βρίσκεται στη Δυτική Αφρική και βρέχεται από τον Ατλαντικό Ωκεανό. Είναι οκταπλάσιας έκτασης από την Ελλάδα με 3.200.000 κατοίκους και βρίσκεται ολοκληρωτικά στη Μεγάλη Έρημο Σαχάρα. Η ίδια η έρημος μέχρι το 3.000 π.Χ. ήταν σαβάνα με πλούσια βλάστηση και όλα τα είδη ζώων της Αφρικής, πλην όμως μια τρομερή ξηρασία που κράτησε 200 χρόνια μετέτρεψε τη Σαχάρα σε έρημο. Δυστυχώς το φαινόμενο συνεχίζεται, η Σαχάρα επεκτείνεται κάθε χρόνο 6χλμ. προς Νότον.

Η Μαυριτανία κατοικείται από Βερβέρους βόρεια, Νέγρους νότια και μιγάδες. Είναι χώρα 100% μουσουλμανική σουνιτική, διετέλεσε από το 1903 έως το 1958 γαλλική αποικία, έχει ως επίσημη γλώσσα και γραφή την αραβική, πλην όμως οι καθομιλούμενες είναι τα βερβερικά και άλλες ντόπιες διάλεκτοι και στο σχολείο μαθαίνουν τη γαλλική. Είναι ισλαμική Δημοκρατία. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν κόμματα, Κοινοβούλιο, ελευθεροτυπία και ισότητα ανδρών και γυναικών, πλην όμως ουδεμία πολιτική παράταξη αμφισβητεί την κυρίαρχη θρησκεία, το Ισλάμ είναι σεβαστό σε κάθε κοινωνική ή πολιτική εκδήλωση και ο θρησκευτικός χαρακτήρας όλης της κοινωνίας είναι εκτός συζητήσεως.

Περί το 800μ.Χ., μια ισχυρά μουσουλμανική φυλή της Υεμένης, έφθασε στη Μαυριτανία και μετά από αγώνες και συγκρούσεις με τους Βερβέρους κατόρθωσε μέχρι το 1.040μ.Χ. να εξισλαμίσει όλες τις φυλές της Μαυριτανίας και του Μαλί. Η δυναστεία των Αλμοραβιδών με πρωτεύουσα το Ραμπάτ δημιούργησε μια μεγάλη Αυτοκρατορία από την Γκάνα μέχρι την Ανδαλουσία της Ισπανίας, η οποία κατέρρευσε από απώλειες επαρχιών, εσωτερικές συγκρούσεις και την ευρωπαϊκή αποικιοκρατία.

Οι ίδιοι οι Μαυριτανοί είναι όπως όλα τα έθνη της ερήμου πολύ φτωχοί, το μέσο ετήσιο κατά κεφαλήν εισόδημα είναι 2.000 δολλάρια, ο μέσος μισθός 150 δολλάρια και οι υποδομές υποτυπώδεις. Η περίθαλψη δεν είναι δωρεάν. Η οικονομία τους στηρίζεται στην αλιεία, στην κτηνοτροφία και στο σιδηρομετάλλευμα. Τα περισσότερα τρόφιμα και ο εξοπλισμός εισάγονται. Τουριστικώς είναι τελείως υποανάπτυκτοι. Προειδοποιηθήκαμε ότι όλες οι διανυκτερεύσεις μας θα είναι σε αντίσκηνα τύπου ερήμου (τετράγωνα με υπερυψωμένη τέντα) και σε τίκιτ, δηλαδή στρόγγυλα σπιτάκια από φοινικόφυλλα, αφρικανικού τύπου, χωρίς ηλεκτρικό ρεύμα και με κρύα

ντους ελάχιστης ροής νερού σε υποτυπώδη κάμπινγκ, χωρίς ίχνος πολυτέλειας και ανέσεων. Ήταν ένα ταξίδι καθαρά πολιτισμού και περιπέτειας της πρώτης ελληνικής αποστολής στη Μαυριτανία.

Η αποστολή άρχισε στο Εθνικό Πάρκο Άργκεν, όπου η Σαχάρα αγγίζει τον Ατλαντικό. Το πάρκο αποτελείται από αμμοθίνες, υφάλους και νησάκια, αλμυρές λίμνες, ιλώδη εδάφη, μαγκρόβια έλη και μια ευρεία έκταση ρηχών παράκτιων υδάτων. Είναι ένας κόλπος μήκους 300χλμ. που φιλοξενεί μια μεγάλη βιοποικιλότητα χλωρίδας και πανίδας. Το Πάρκο προστατεύεται από την UNESCO και είναι ένας ορνιθολογικός παράδεισος 120 τετρ.χλμ., από τις μεγαλύτερες περιοχές φωλιάσματος πουλιών στην Αφρική. Είδαμε διάφορες αποικίες φλαμίγκος, πελεκάνων, ερωδιών, κορμοράνων, γλάρων και άλλων ειδών σε μεγάλους αριθμούς. Κατά τη διήμερη παραμονή μας εκεί διαπιστώσαμε ιδίοις όμμασιν το θαλλάσιο πλούτο του Ατλαντικού, ο οποίος θρέφει κυριολεκτικά όλη τη Δ. Αφρική. Επιβιβαστήκαμε με ντόπιους αλιείς του Ιγουΐκ (κλασικό ψαροχώρι του Άργκεν) σε ψαράδικο ιστιοφόρο και μαζί ψαρέψαμε άφθονα ψάρια, ορισμένα εκ των οποίων ψήσαμε και καταναλώσαμε επί του ιστιοφόρου.

Στις 6 Δεκεμβρίου αποχαιρετήσαμε το Άργκεν και μπήκαμε βαθειά μέσα στην έρημο με κατ-κατ (τζιπ της ερήμου). Η περιοχή ADRAR είναι πετρώδης και βραχώδης στην κεντρική μαυριτανική έρημο με το μεγαλύτερο υψόμετρο στα 600μ. Διασχίζεται από φαράγγια και καλύπτεται κυρίως από μαύρες πέτρες και βράχους διαφόρων μεγεθών. Περιοχή αραιοκατοικημένη, οι μόνιμες εγκαταστάσεις είναι μικρά φτωχικά χωριά στις οάσεις και οι άνθρωποι ζουν από τις φυτείες χουρμαδιών και την κτηνοτροφία. Στην έρημο συναντήσαμε επίσης και νομάδες, εκτροφείς κατσικιών και καμήλων που ζουν σε σκηνές. Και όμως, ακόμα και σε αυτά τα μετακινούμενα χωριά υπάρχουν μαθητές και διδάσκαλοι που διδάσκουν όλα τα μαθήματα.

Οι οάσεις Τενζίν και Μεχίριθ είναι οι πιο όμορφες της Μαυριτανίας με ωραίο βραχώδες τοπίο, άγριο και σαγηνευτικό. Η ομάδα είχε εκεί την ευκαιρία να πεζοπορήσει σε ένα μαγευτικό τοπίο με πλούσια νερά και παραδείσια βλάστηση και ο γράφων να πραγματοποιήσει πεντάωρο τρέκκιγκ (πεζοπορία) στην ορεινή έρημο.

Οι οάσεις είναι στην πραγματικότητα υπόγεια ποτάμια, τα οποία σε κάποια σημεία εμφανίζονται στην επιφάνεια. Το μήκος και η πορεία τους φαίνονται από ψηλά, διότι επί του εδάφους υπάρχει βλάστηση και δένδρα.

Στις 8 Δεκεμβρίου βιώσαμε μια από τις μεγαλύτερες εμπειρίες της αποστολής. Φθάσαμε στην Τσιγκουΐτι (CHIGYITTY), μια κωμόπολη-στολίδι της ερήμου, ενταγμένη στον κατάλογο της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO. Η Τσιγκουΐτι ιδρύθηκε το 777μ.Χ., η άμμος την κατάπιε, επανιδρύθηκε το 1261, θάφτηκε πάλι και η νέα πόλη κτίστηκε το 1913. Γνώρισε μεγάλη ακμή ως σταθμός καραβανιών που κινούνταν από Βορράν προς Νότον και αντιστρόφως, μάλιστα κάποια περίοδο φιλοξενούσε έως 30.000 καμήλες την ημέρα. Γρήγορα αναπτύχθηκε ως πόλη των γραμμάτων με θεολογικές σχολές, πανεπιστήμια και μεγάλα τζαμιά. Είναι η 7η ιερή πόλη του Ισλάμ μετά τη Μέκκα, τη Μεδίνα, την Ιερουσαλήμ, το Κάιρο, τη Δαμασκό και τη Βαγδάτη, σημείο συνάντησης προσκυνητών πριν το 12μηνο ταξίδι στη Μέκκα. Επισκεφθήκαμε μια από τις δεκάδες βιβλιοθήκες με σπανιότατα θρησκευτικά, λογοτεχνικά και επιστημονικά χειρόγραφα του 10ου αιώνα και εντεύθεν, γραμμένα επί δέρματος γαζέλας. Εντύπωση μας έκαναν τα στενά σοκάκια, τα πλινθόκτιστα σπίτια με εσωτερικές αυλές αραβικού τύπου και τα δεκάδες παιδιά που ήθελαν λίγη επαφή με τους λευκούς ξένους.

Η επόμενη ημέρα ήταν αφιερωμένη στην περιπέτεια. Οι τολμηρότεροι από εμάς επιβιβαστήκαμε σε κατ-κατ και κάναμε ένα ολοήμερο σαφάρι στους αμμόλοφους γύρω από την πόλη. Η κατάβαση από έναν αμμόλοφο είναι συνήθης περιπετειώδης δραστηριότητα στην έρημο, όταν γίνεται με προσοχή είναι ασφαλής, αλλά είναι συναρπαστική και ανεβάζει την ανδρεναλίνη.

Στο δρόμο για το Ατάρ, στο κέντρο της μαυριτανικής επικράτειας, συναντήσαμε ένα σπήλαιο με βραχογραφίες (βόδια, καμηλοπαρδάλεις και μια απεικόνιση χορού ή τελετής) ηλικίας 6.000 ετών, απόδειξη ότι η Σαχάρα είχε άλλη εικόνα τότε. Το φαράγγι Αμογκάρ, συγκλονιστικής ομορφιάς, θυμίζει το Γκραν Κάνυον των Η.Π.Α.

Η εκδρομή έκλεισε με περιήγηση στην πρωτεύουσα Νουακσότ του 1.000.000 κατοίκων. Το μικρό ψαροχώρι των 200 κατοίκων τότε, φιλοξένησε το Στρατηγό ντε Γκωλ το 1958, οπότε, κάτω από μια τέντα υπεγράφη η ανεξαρτησία της Μαυριτανίας. Έκτοτε η Νουακσότ (τόπος των ανέμων στα βερβερικά) έγινε μια κλασική αφρικανική πρωτεύουσα, κράμα αφρικανικών, αραβικών και ευρωπαϊκών (αυτό δυστυχώς μόνο στα κυβερνητικά κτίρια) επιρροών.

Η πόλη φημίζεται για την ψαραγορά και τις υπαίθριες αγορές της, πλην όμως η στοιχειώδης αρχιτεκτονική, οι χαμηλές απεριποίητες κατοικίες αραβικού τύπου, η φτώχεια και τα πανταχού παρόντα σκουπίδια θυμίζουν ότι η έλλειψη τεχνολογίας καταδικάζει την Αφρική σε υπανάπτυξη.

Με την αναχώρηση στις 12 Δεκεμβρίου τελείωσαν οι αφρικανικές ημέρες των ταξιδευτών. Η Αφρική, παρά τη φτώχεια της, είναι ήρεμη, προσηνής, αξιοπρεπής. Ο ξένος αποκτά άλλη αίσθηση του χρόνου, επιστρέφει στη φύση, αντιλαμβάνεται ποιος είναι και πού πάει. Η Αφρική είναι μια υπαρξιακή διαδρομή, αναγκαία για τον καθέναν, ανεξαρτήτως από πού προέρχεται. Αποτελεί όχι μόνο ιδανικό, αλλά και απαραίτητο προορισμό για αυθεντικούς ταξιδευτές που πιστεύουν ότι υπάρχει ακόμη μαγεία και μυστήριο σ' αυτόν τον κόσμο και τα αναζητούν.

Όσον αφορά την έρημο, ένα μόνο έχω να πω. Καμμία οροσειρά, κανένας ωκεανός, τίποτε στον κόσμο δεν συγκρίνεται με το απόλυτο μεγαλείο της ερήμου. Πιστεύω ότι η πνευματικότητα της ερήμου είναι αξεπέραστη, σε φέρνει αντιμέτωπο με τον εαυτό σου και το Θεό, αλλά μόνο τα ελεύθερα και ανεξάρτητα πνεύματα μπορούν να συλλάβουν (κάπως) το μέγεθος του μεγαλείου.

Με κανένα ταξίδι πολυτέλειας δεν θα αλλάζαμε αυτό το ταξίδι. Παρά τις δυσκολίες συνιστώ εντόνως ένα ταξίδι εκεί και υπενθυμίζω στους αναγνώστες αυτό που είναι γραμμένο στην είσοδο της μεσαιωνικής βιβλιοθήκης της Τσιγκουϊτί: "Η γνώση είναι ένας πλούτος που μπορείς άφοβα να διανείμεις, χωρίς τον κίνδυνο να καταστραφείς".